

Metodický pokyn Ministerstva dopravy – Odboru civilního letectví – způsob podání žádosti o přidělení kmitočtového kanálu letecké pohyblivé služby

Při pravidelném monitoringu kmitočtového spektra prováděného Českým telekomunikačním úřadem (dále jen „ČTÚ“) bylo zjištěno, že kmitočtové spektrum není využíváno v souladu s platnou právní úpravou. Konkrétně se jednalo zejména o to, že při plachtařských soutěžích jsou využívány kmitočtové kanály, které nebyly mezinárodně zkoordinovány, čímž došlo k rušení letového provozu v zahraničí, přidělené skupinové kanály pro radiokomunikaci „Letadlo – letadlo“ pro kluzáky byly používány v rozporu s pravidly stanovenými pro jejich využití ve VFR příručce, zejména v ustanovení VFR-ENR 7.4 – Skupinové kmitočtové kanály, radiokomunikace na nich mnohdy vůbec nesouvisela s letovým provozem, v rozporu se stanovenými postupy nebyla stručná a výstižná, tudíž docházelo k zahlcení přiděleného kmitočtového kanálu, který již nebylo možné využít dalšími účastníky letového provozu.

Vysvětlující poznámka ohledně změny používané terminologie:

S přechodem na kanálovou separaci 8,33 kHz se na radiostanici neladí kmitočet jako v minulosti, ale kmitočtový kanál, v jehož rámci si radiostanice automaticky příslušnou frekvenci dopočítá. To znamená, že například kmitočtový kanál 118,105 reprezentuje frekvenci 118,1 MHz, kmitočtový kanál 118,110 reprezentuje frekvenci 118,10833 MHz a kmitočtový kanál 118,115 reprezentuje frekvenci 118,11666 MHz. Z výše uvedeného bez dalšího vyplývá nutnost použití nové terminologie, kdy žadatel nebude vyžadovat přidělení, respektive mezinárodní koordinaci kmitočtu, ale kmitočtového kanálu.

Z výše uvedeného však automaticky neplyne, že by snad mezinárodní koordinace kmitočtového kanálu byla z těchto formálních důvodů ze strany Ministerstva dopravy (dále jen „MD“) odmítnuta, nicméně je důležité, aby účastníci letového provozu, respektive žadatelé o mezinárodní koordinaci kmitočtového kanálu, byli s případnou budoucí změnou terminologie obsažené v leteckých předpisech, případně ve VFR příručce a dalších obdobných dokumentech, řádně seznámeni.

Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem muselo MD přistoupit k podstatné změně právní úpravy, která nově stanoví pravidla pro využívání skupinových kmitočtových kanálů, a to včetně postupů pro mezinárodní koordinaci kmitočtových kanálů přidělovaných pro soutěže v leteckých sportech (dále jen „soutěž“).

Za soutěž se považuje pouze takový sportovní podnik, případně událost, které se konají v souladu s platnými Sportovními řády vydanými mezinárodní sportovní autoritou (v případě leteckých sportů tedy FAI – Mezinárodní leteckou federací) a které jsou zařazeny v oficiálním sportovní kalendáři.

Obecně lze k dané problematice uvést následující. Pokud je pro účely soutěže vyžadováno přidělení kmitočtového kanálu, který bude sloužit k VHF (Very High Frequency) hlasové komunikaci pro letecké účely, je zapotřebí v dostatečném předstihu zažádat o jeho přidělení věcně příslušné správní orgány a v žádosti uvést veškeré požadované údaje. Přidělit kmitočtový kanál k užívání lze až po provedení mezinárodní koordinace kmitočtového kanálu, kterou provádí MD, a k jeho využívání v souladu s platnou právní úpravou je v dále uvedených případech bezpodmínečně nutné vydání individuálního oprávnění k využívání radiového spektra (dále jen „individuální oprávnění“), přičemž žádost o vydání individuálního oprávnění se podává na ČTÚ.

Oproti tomu svévolné využívání nezkoordinovaných kmitočtových kanálů nebo jejich využívání bez vydaného individuálního oprávnění je zakázané, protože může způsobovat rušení letového provozu nejen na území České republiky, ale i v zahraničí, a vede k zásadnímu ohrožení bezpečnosti letového provozu.

Žádost o mezinárodní koordinaci kmitočtových kanálů je žádoucí podat s dostatečným předstihem před zahájením letecké soutěže, to znamená alespoň 3 měsíce předem, aby bylo možné předcházet komplikacím s nedostupností kmitočtových kanálů, respektive s jejich omezeným počtem, které jsou v rámci Evropy k dispozici.

Mezinárodní koordinace kmitočtu

Kmitočtových kanálů určených k hlasové komunikaci je pro potřeby civilního letectví jen omezené množství a nacházejí se ve frekvenčním pásmu 118–137 MHz. Vzhledem k nedostatku volných kmitočtových kanálů v tomto pásmu v Evropě musí být jednotlivé frekvence od sebe odděleny kanálovou separací 8,33 kHz (místo původních 25 kHz) a vybraný kmitočtový kanál musí projít procesem mezinárodní koordinace tak, aby v oblasti (zóně krytí) nedocházelo k rušení, například užíváním stejného kmitočtového kanálu v sousedních státech. Mezinárodní koordinace trvá 30 dní od doby provedení kalkulace možného rušení a zadání požadavku koordinace národním kmitočtovým koordinátorem vybraného kmitočtového kanálu do systému spravovaného mezinárodní organizací EUROCONTROL.

Koordinujícím orgánem pro přidělování kmitočtových kanálů pro civilní účely je MD. Žádost o mezinárodní koordinaci se zasílá Odboru civilního letectví a v jejím rámci je nutné uvést všechny potřebné informace, obsažené ve vzorovém formuláři žádosti. Formulář je možné stáhnout zde: <https://md.gov.cz/Dokumenty/Letecka-doprava/Uzitecne-informace/Formular-pro-kmitoctovou-koordinaci>. Kontaktní adresa pro případné další informace je frekvence@md.gov.cz. Je nutné stručně popsat i důvod žádosti a časové vymezení, žádá-li se o krátkodobé přidělení kmitočtového kanálu, například pro účely letecké soutěže.

Následně MD zahájí ve spolupráci se státním podnikem Řízení letového provozu České republiky koordinační proces a po dokončení mezinárodní kmitočtové koordinace přidělí žadateli konkrétní kmitočtový kanál určený pro účely uvedené v žádosti. Mezinárodní koordinace kmitočtového kanálu je zdarma, respektive žadatel nehradí žádný správní poplatek. Žadateli je vystaveno Osvědčení o kmitočtové koordinaci, které ve stanovených případech slouží ČTÚ jako nezbytný podklad pro vydání individuálního oprávnění.

Vydání individuálního oprávnění

Ve stanovených případech žadatel předkládá Osvědčení o provedení kmitočtové koordinace ČTÚ při podání žádosti o vydání individuálního oprávnění (*Formulář 13H*) a splnění všech dalších podmínek stanovených zákonem o elektronických komunikacích (např. předložení potřebné letecké dokumentace, zaplacení správního poplatku). Do 15 dnů po nabytí právní moci individuálního oprávnění je jeho držitel povinen uhradit poplatek za využívání rádiových kmitočtů a pak každý rok uhradit do 31. ledna roční poplatek po celou dobu platnosti oprávnění, nejedná-li se o krátkodobé účelově vázané přidělení kmitočtového kanálu.

Individuální oprávnění stanovuje podmínky, za nichž je možné přidělený kmitočtový kanál využívat a kterými se musí žadatel a uživatelé vzdušného prostoru bezpodmínečně řídit. Více informací o způsobu vydání individuálního oprávnění, a to včetně informací o podkladech, které je třeba k žádosti přiložit, je uvedeno na webových stránkách ČTÚ:

<https://www.ctu.cz/individualni-opravneni/forma-a-obsah-zadosti>

Podmínky užívání kmitočtových kanálů

Výše uvedené obecné informace byly formálně publikovány v rámci změny VFR příručky účinné ode dne 11. července 2024, v jejímž rámci došlo k doplnění ustanovení VFR-ENR 7.4 – Skupinové kmitočtové kanály následujícím způsobem.

V rámci ustanovení 7.4.1 až 7.4.6 jsou stanoveny obecné podmínky, jakým způsobem skupinové kmitočtové kanály využívat, tedy zejména, kdy lze skupinový kmitočtový kanál využít, jakým způsobem ho naladit a jakým způsobem by měla probíhat vlastní komunikace na přidělených kmitočtových kanálech.

V rámci ustanovení 7.4.5 a 7.4.6 byl zpřesněn způsob, jakým je pilot kluzáku povinen přidělené skupinové kanály pro radiokomunikaci „Letadlo – letadlo“ využívat, respektive jakým způsobem je má ladit tak, aby docházelo k hospodárnému využívání kmitočtového spektra, které nebude žádným způsobem omezovat nebo obtěžovat ostatní účastníky letového provozu. Pokud bude pilot kluzáku ladit skupinový kmitočtový kanál s pořadovým číslem 8 (skupinový kanál mezinárodně zkoordinovaný pro komunikaci „letadlo-letadlo“ pro využití v evropských státech) bere na vědomí, že na tomto kanálu může probíhat též radiokomunikace mezi zahraničními piloty v cizích jazycích, přičemž se nebude jednat o „rušení“, které by bylo v rozporu s platnou právní úpravou.

Ustanovení 7.4.4 stanoví nově výslovně požadavky na radiokomunikaci, která je na skupinových kmitočtových kanálech vedena. **Radiokomunikace musí být zejména stručná, výstižná, musí mít provozní přesah a musí být prováděna v souladu s postupy upravenými v rámci leteckého předpisu L - Frazologie.** Oproti tomu skupinové kmitočtové kanály nesmí být zahlcovány jakoukoli radiokomunikací, která bezprostředně nesouvisí s letovým provozem.

Skupinové kmitočtové kanály pro A-A radiokomunikaci lze ve vzdušném prostoru ČR použít v případě, že pro provoz letadlové stanice komunikujícího letadla bylo ČTÚ vydáno platné Individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů. V případě zahraničních letadel musí být pro provoz letadlové stanice vydáno individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů vydané věcně příslušným zahraničním telekomunikačním úřadem.

Ustanovení 7.4.7 až 7.4.9 nově stanoví podmínky a způsob podávání žádosti o mezinárodní koordinaci separátních kmitočtových kanálů pro pořádání soutěží. Vzhledem k zahlcenosti kmitočtového spektra bylo nově přijato pravidlo, že organizátor, případně pořadatel soutěže (dále jen „pořadatel“), je pro zajištění odpovídající úrovně bezpečnosti letového provozu povinen zajistit mezinárodní koordinaci dostatečného množství separátních kmitočtových kanálů tím, že zohlední počet přihlášených účastníků.

U menších regionálních soutěží (maximálně do 35 účastníků) je pořadatel soutěže povinen zkoordinovat alespoň jeden separátní kmitočtový kanál připadající na maximálně 10 přihlášených účastníků.

U regionálních soutěží většího rozsahu (více než 35 účastníků) a celorepublikových soutěží typu mistrovství České republiky je pořadatel soutěže povinen zkoordinovat alespoň jeden separátní kanál pro A-A radiokomunikaci připadající na maximálně 8 přihlášených účastníků + minimálně jeden záložní separátní kanál pro radiokomunikaci „Letadlo – země“ (dále jen „A-G radiokomunikace) pro potřeby pořadatele soutěže. Pro používání kmitočtového kanálu pro A-G radiokomunikaci je nutné vždy zažádat na ČTÚ o vydání Individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů. Vydání individuálního oprávnění je podmíněno doložením Osvědčení o kmitočtové koordinaci od MD.

Z výše uvedeného bez dalšího vyplývá, že v případě mezinárodní koordinace separátního kmitočtového kanálu pro A-G radiokomunikaci v rámci soutěže je vydání Individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů nezbytné, pokud se tak nestane, nelze přidělené kmitočtové kanály využívat.

Dále je též stanoveno, že pro případy, kdy se koná více soutěží ve stejném termínu, musí zažádat o mezinárodní koordinaci separátních kmitočtových kanálů jednotlivě každý pořadatel soutěže.

Závěrem lze pouze konstatovat, že vzhledem k omezenému množství separátních kmitočtových kanálů, které je ze strany MD možné mezinárodně zkoordinovat, respektive krátkodobě přidělit jednotlivým pořadatelům soutěží, je žádoucí, aby pořadatelé soutěží začali od letošní sezóny jejich pořádání v dostatečném předstihu odpovídajícím způsobem koordinovat tak, aby mohli být v co nejširší míře uspokojeni všichni žadatelé.

Vzhledem k tomu, že za oblast leteckých sportů na území České republiky je odpovědný jako NAC (National Airsport Control) Aeroklub České republiky, je Aeroklub České republiky jediným oprávněným subjektem koordinovat činnost pořadatelů leteckých soutěží, a to včetně zkoordinování kalendáře soutěží pro běžný kalendářní rok s určením předpokládaného počtu požadovaných frekvenčních kanálů pro každou soutěž.

Tento metodický pokyn bude uveřejněn na webových stránkách MD a Aeroklubu České republiky, přičemž Aeroklub České republiky bude požádán, aby u svých členů zajistil seznámení se s novými pravidly, včetně provedení odpovídající osvěty.